

NÁBOŽENSTVO A SÚČASNOSŤ

N a S

3/1983

O B S A H

List	2
Sympóziu	6
Sv.Cirkev v Bulharsku	10
Kardináli	11
Satmárky	12
Aktuality	13

Ladislav Hejdánek

LIST PRIATEĽOVI

Milý priateľ,

bolo mi až divné, že medzi tým množstvom otázok a tém, ktoré si mi v posledných týždňoch predložil, sa nič nevzťahovalo ku kresťanstvu, o ktorom som sa ja už neraz zmienoval. Teraz, keď si sa tejto veci predsa dotkol, chápem, prečo si tak dlho váhal. V Tvojej otázke počujem veľa skeptického: má náboženstvo, má kresťanstvo ešte nejaké miesto, nejakú pozitívnu funkciu, má nejakú perspektívu v dnešnej spoločnosti? A nielen u nás, ale vôbec na celom svete? Pripojím k tomu otázku, ktorú mi nedávno veľmi otvorene a úprimne položil jeden marxista: má nejaký pozitívny zmysel, že v zápase o základné ľudské práva sa zvlášť zdôrazňuje tiež sloboda náboženská? Ide predsa všeobecne o slobodu presvedčenia, preto nie je dôležité, či toto presvedčenie je náboženské alebo nenáboženské. Dnes je predsa svet už iný, náboženstvo v ňom nehraje žiadnu významnú rolu. Keď sa kresťania domáhajú toho, aby bol vypočutý taktiež ich hlas, iba si zohrievajú svoju polievocku. Dnešní kresťania sú veľmi vzdialení tomu, aby sa dovolávali práv a slobôd pre niekoho iného než pre seba, napokon tomu boli asi vzdialení vždy. Myslím, že skutočný kresťan na také otázky a vlastne výčitky nikdy nemôže odpovedať nejakou obranou a obhajobou kresťanstva a kresťanov. Ak niekto má mať skutočne citlivé svedomie pre vlastné viny a prehrešky, tak je to práve kresťan. Myslím, že to nikto nemusí chápať tak, že kresťan je /má byť/ nevyhnutne lepší než "tí ostatní", skúsenosť naopak hovorí, že je podrobený rovnakým pokleskom, chybám a neresťam. Ale pretože má pevné merítko, má možnosť a zároveň povinnosť o svojich nedostatkoch a vinách vedieť, môže a má ich lepšie poznať, najmä mu nie je dovolené, aby ich akokoľvek bagatelizoval, umenšoval, alebo dokonca omlúval. Pokiaľ niečo také predsa robí, tak sa za kresťana len vydáva, ale žiadnym nie je, lebo nič nepochopil z podstaty evanjelia. Z toho dôvodu je tiež veľmi podozrivé, ak kresťan hovorí o nejakom zle, kritizuje nejaký nešvár alebo ne-spravodlivosť a pod., a sám sa z toho vyzúva, stavia sa do úlohy spravodlivého sudcu, do pozície niekoho, kto s tým zlom nemá nič spoločného, kto je zbavený všetkej viny, všetkej účasti na odhalenom a kritizovanom neblahom stave. A rovnako tak je podozrivé, ak sa neobmedzuje iba na seba osobne, ale ak chce vyňať zo zodpovednosti taktiež svoju cirkev alebo kresťanov vôbec. Kresťan nemá právo povedať jediné kritické slovo na akúkoľvek stranu, ak zároveň sám sebe aj iným, v súkromí i verejne celkom nevyjasní otázku svojej vlastnej, osobnej spoluviny a otázku spoluviny svojej cirkvi a kresťanov vôbec. Som presvedčený, že toto je jediná vec, v ktorej je úloha kresťanov dokonca i v našej modernej spoločnosti, v našom náboženskom svete naprosto nezastupiteľná a vysoko potrebná. A ak sa z akýchkoľvek motívov chcú kresťania práve tejto roly vyhrnúť, ak ju obchádzajú, prestávajú byť kresťanmi a robia zo seba i zo svojej cirkvi: soľ zmarenú, ktorá si nezaslúži nič iné, než byť vyhodenu von /prípadne i na ono smutne známe "smetisko dešín"/ a aby bola ľuďmi poľliapaná. V zápase o základné ľudské práva a občianske slobody majú teda kresťania ešte inú funkciu, než tú, že sú tiež jednou zo skupín

v našej spoločnosti potláčaných a diskriminovaných a už vôbec nemajú právo ukazovať svoje rany a odreniny a sťažovať sa na to, že sa s nimi zachádza horšie ako s inými. Jednak to pravda nie je, a ak by to aj pravda bola, tak by nemali právo sťažovať si na to. Ich úloha je naozaj iná. Kresťania si majú spytovať svedomie, ako oni sami ako kresťania a ako členovia svojich cirkví /teda rielen súkromne/ nesú spoluvinu na onom potlačovaní a diskriminovaní, t.j. myjú spytovať svoje svedomie, aký majú vzťah k tým druhým potlačovaným a diskriminovaným. V evanjeliách, zvlášť však v Kázaní na hore je s mimoriadnym dôrazom poukázané na to, že v ľudskom živote je rozhodujúce čo urobíme pre tých, ktorí sú hladní a žízni /tým sa mieni na prvom mieste skutočný hlad a skutočný smäd, ale na niektorých miestach je to interpretované ako hlad a smäd po spravodlivosti a iste i v tomto zmysle to plne platí/, ktorí sú nedostatočne odení a trpia zimou, ktorí majú nejaké trápenie a hlavné, ktorí trpia pre spravodlivú vec, ktorí sú preklínaní a nenávidení, ktorí sú v žalári atď., atď. Chudobní, utláčení, ukrivdení, trpiaci, plačúci, milosrdní, prenasledovaní a tupení - to sú tí, na ktorých si overuje /má overovať/ kresťan svoj vzťah k Ježišovi. Smäd sa príliš málo hovorí o tom, že určitý vzťah k tomu, kto hladuje, a žízni nevyhnutne vedie k určitému nedvojzmyselnému vzťahu k tomu, kto každý deň hoduje. Ak je moje srdce skutočne na strane chudobných, nebudem sa približovať k spoločnosti bohatých, ak navštevujem aspoň v duchu /pretože naša civilizácia tak pokročila, že skutočne navštíviť vážna môžu len najbližší príbuzní na zvláštne povolenie/ toho, kto je väznený, nebudu stolovať s tým, kto ich uväznil, ak preukážu svoje sympatie a svoju pomoc ľuďom, ktorí sú tupení a prenasledovaní, tak nebudú venovať svoju priazeň a svoje priateľstvo tým, ktorí ich tupia a prenasledujú. A tak ďalej. To vôbec neznamená ešte, že budem zlé obľácať zlým a že budem nenávidieť tých, ktorí mňa nenávidia /a ktorých nenávidia tí, ktorým osvedčujem svoje priateľstvo/. Ale kto sa chce ako jašterička prepložiť do budúcnosti a s nikým si to nerozhádzať, ten pôjde medzi kozlov a nie medzi boráňmi. A celkom zvláštnu pozornosť si zaslužia v tomto smere významní predstavitelia kresťanských obcí a členovia cirkevného vedenia. Ak sa môžu v prípade nespravodlivo odsúdeného obmedziť na prostú ľudskú pomoc jemu a jeho rodine a od tých, ktorí ho nespravodlivo odsúdili, sa len formálne a bez veľkého hluku distancovať, potom mne nič takého nie je dovolené vo vzťahu k cirkevným hodnostárom, ktorí z taktiky, zo strachu alebo z prostej podlosti z poľného strachu o svoju existenciu začnú nespravodlivú vec ospravedlňovať, pred skutočnosťou zatvárať oči alebo sa vyhovárať, že to nie je ich vecou angažovať sa v takých záležitostiach. Tam je proste zlyhanie ich vecí, je klam a zrada, ku ktorej žiaden skutočný kresťan nemôže a nesmie neprotestovať. Rôdne cirkevných predstaviteľov, ale tiež veľa obyčajných kňazov a farárov a dokonca veľa veľa laikov povie, že to, čo hovorím, je bláznovstvo, že by to bola istá cesta k likvidácii celej cirkvi, že je treba všetko prehliadnúť, len aby bola cirkev zachovaná, aby mohla žiť. Ale tí dokazujú, že neveria, čo to je kresťanstvo, že skutočná viera je iná. Španielskou dedinou, že si dokonca ani poriadne neprečítali evanjeliá. Inak by vedeli, že človek, ktorý má s kresťanstvom málo, alebo vôbec nič spoločné /Samaritán, t.j. nie žid, ale ktorý pohotovo pomôže človeku, ktorému ublížili lotri/, má tíciokrát prednosť pred človekom - kňazom, cirkevným predstaviteľom a treťoraz i hodnostárom, ktorý si úbožiaka ani nevšimá, pretože sa ponáhľa do kostola, aby tým splnil svoje posvätné povinnosti. Inak by tiež vedeli,

Je iba sebaobetovanie / a nie sebazachovanie / sa môže dovolávať Krista a že cesta odmietnutia sebaobeti je satanská / "Odíť, satan", povedal Ježiš Petrovi presne v tejto záležitosti / a že zrne prinesie len vtedy veľký úžitok, ak samé zakysie, kdežto ak samo zostane zachované nič z neho nenarastie. Odpusť, že som skízol ku kázaniu a dokonca k pátosu, nedokážem však pochopiť, prečo dnes kresťania dokážu sami pred sebou omlúvať a ospravedlňovať i pred ľuďmi svojich cirkevných hierarchov, ktorí robia kompromisy za kompromisom, zrádzajú svoje ovce a vydávajú ich napospas vlkom, alebo ktorí nepokladajú za nutné sa obrátiť na trpiacich, zarmútených, tupených a prenasledovaných, ak to nie sú ich ovečky. Musel som bohužiaľ nešťastnú tú skúsenosť s predstaviteľmi svojej cirkvi, ako podobne museli svoju skúsenosť naobuhovať i moji katolícki a iní kresťanskí bratia. Som hlboko presvedčený, že nič takého neznesie omluvu a že jediným možným spôsobom reagovania je absolútna dištancia a výrazné prejavenie nesúhlasu, ale najmä iná orientácia, nastúpenie celkom inej cesty. Avšak nojde len o predstaviteľov a vedenie cirkvi, ide taktiež o širokú členskú základňu o ktorú sa zlyhávajúci a zlyhajúci predstavitelia v skutočnosti môžu oprieť a taktiež opierajú. Navyše, či je dovolené generalizovať to, ale dnes určite naše cirkvi majú predstaviteľov, akých si zaslužia. Prostí kresťania, ktorí žijú rozpoltene, opatrnícky a idú z jedného kompromisu do druhého, nemôžu očakávať, že ich vedcovia budú svätci. Choroby, ktoré ochlbuujú celú našu spoločnosť, nájdeme skrátka tiež v našich cirkvách, prejavujú sa tam však ešte o niečo očklivejšie a odpornejšie snád preto, že sa pokúšajú vyzerať lepšie a že sa častejšie pretvarujú. A keď sa pozerám späť, som stále viac presvedčený, že by naša spoločenskú situáciu mohla vyzerať inak, lepšie, perspektívnejšie, kaby sa všetci kresťania v našej krajine boli v posledných 30 rokoch chovali ako skutoční opravdiví kresťania. Ale zlyhali, pred 9 timi rokmi si to často ústami svojich predstaviteľov pripúšťali a dokonca to verejne priznávali. Dnes však často tí, ktorí sa vtedy kajali a robili sebakritiku, opäť robia to, za čo sa kajali vtedy. Dnes už im nikto neuverí, až sa budú zase kajieť. Ich vinou ztráca kresťanské zvestovanie všetkú presvedčivosť. Ak máš Ty, alebo ktokoľvek iný dnes pochybnosti o budúcnosti kresťanstva, plne to chápem a nie som naklonený vyhovárať Ti to. Ja sám mám svoje pochybnosti o budúcnosti kresťanov a kresťanských cirkví u nás /rajmá a nás i keď mám dojem, že inde to nie je o moc lepšie/. Život tzv. veriacich i život cirkvi je/a po veľký raz už/obrovskou blamážou; neprestávam sa hanbiť, kedykoľvek si nato spomeniem. Najväčšou hanbou však je, že ak sa nájsa zopár ľudí, ktorí svoju vieru berú vážnejšie a hlbšie než ostatní a ak sa kvôli tomu dostanú do ťažkostí, mnohí, snád väčšina ostatných sa od nich dištancuje /aby sa nemuseli cítiť obvinení vo svojom svedení/ a chápavo prikyvujú, keď sa od nich oficiálne dištancujú predstavitelia cirkvi, namiesto toho, aby ich ihneď brali na zodpovednosť. Nikdy nezabudnem na tú horkú pilulku/ ktorých som musel v posledných rokoch zhltnúť niekoľko/ keď sa do väzby a na súd dostal Sväto Karásek, ktorý sa rozhodol kázať svojimi piesňami, keď už nesmel vstúpiť na kazateľňu, a keď študent Tvllitšt, ktorý si na neho poomenu v modlitbe pri bohoslužbe musel odísť z fakulty. Neuveriteľné sa stalo skutkom: študent bohoslovie je vylúčený svojimi profesormi z fakulty, pretože sa zachoval tak, ako sa - pri najmenšom - mali zachovať oni. Môžu títo profesori dúfať, že ich ešte niekto bude počť brať vážne, keď budú hovoriť o Kristovi a o evanjeliu? I keď sa sebakriticky zase jeden raz vyznali zo svojich hriechov? A čo k tomu kresťanského urobila, alebo povedala syrodná reďa? A seniori a seniorátne výbery?

A všetky zbory ? Kritické odmietavé hlasy boli výnimkou. Načo je cirkev, v ktorej z kresťanstva pretrvali už iba zbožné frázy ? Keby som sa mal vysloviť o budúcnosti kresťanstva, či lepšie viery podľa stavu svojej cirkvi / o tých druhých sa radšej nebudem vôbec zmienovať, na to sú povolani bratia, ktorí sú ich členmi/, potom by som musel povedať: krach, koniec a katastrofálna harba. Avšak ja nepoznám kresťanstvo iba zvonka: viem o rozdiel medzi faktickým stavom cirkvi a cirkvi a medzi tým, čo je skutočným obsahom dobrej správy, t.j. evanjelia pre našu dobu a pre našu spoločnosť. Nevieť o inom, nádejnejšom a taktiež vecnejšom, reálnejšom programe pre tento zo všetkých strán obrozený, všemožným strachom zvierať a preto vysoko nebezpečný svet. Ale kladím si už dlho otázku : ako to mám vysloviť ? Čo mám povedať, aby som ľudí skôr neodradil než získal ? Ako môžu byť moje slová presvedčivé, keď sa zo spoločnosti kresťanov ťahne hrôbový pach rozkladu ? A keď varie - ako inak - i zo mňa ?

Myslím, že každá teoretická odpoveď na Tvoje i na iné podobné otázky je slabá, a je v podstate márná. Len čin je tu na mieste, len v praktickom živote sa to môže rozhodnúť. Zápas o dodržiavanie zákonov a rešpektovanie občianskych práv a ľudských slobôd je takouto príležitosťou k činu, k praktickému dôkazu, že kresťanstvo žije, existuje ovšem i iné menej okázalé príležitosti. Viac menej príležitosť sa objaví a zase sa ztratí, márne je potom presvedčovanie, že sme ju nerozpoznali, že sme nepoznali, že to je naša životná príležitosť. Potom si vypočujeme : Čokolvek ste neučinili pre tých úbohých, ktorí boli tupení, harobení, zrazení, stíhaní policajne i súdne, v zamestnaní, v škole, ktorí boli zbavení práce alebo možností študovať, o ktorých sa šířili lži a ohovárania atď. atď., mne ste neurobili. Čo je komu do toho, čo sme urobili, že to všetko budeme odvolávať, revidovať a snáď i naprávať, čo sa dá /pretože sa bude nosiť zasa iný kabát?/ Buď neskoro. Kto sa uchová pre nejakú veľkú príležitosť, už ju prepásol. Lebo veľká príležitosť je iba tu a teraz. Hic Rhodus, hic salta, kresťan. Tvoja údajná viera sa musí preukázať v celkom obvyklých ľudských príhodách. Ako to čítame v prorockom Izaiášovom ? Načo mi je množstvo vašich obetí ? Vraví Hospodin. Nasýtil som sa zápalných obetí baranov i tuku vykŕmeného dobytku, a krvi juncov, oviec a kôz nie som žiadostivý. Keď prichádzate, aby ste sa ukázali pred mojou tvárou, ktože to kedy vyhľadával z vašej ruky, aby ste šliapali moje nádvorie ? Neprinášajte viacej obetí klamných; keďže mi je ohavnosťou, čo do novomesiaca, soboty a zvolávania zhromaždenia nemôžem zriecť neprávosti sni sviatočného davu bezbožného. Vaše novomesiace a vaše výročné slávnosti nenávidí moja duša, stali sa mi bremenom, ustál som od nesenia. Preto Keď rozprestierate svoje ruky zakrývam svoje oči pred vami, ba i keď množíte modlitbu, nepočujem, vaše ruky sú plné krvi. Umyte sa, očistite sa, odstráňte zlo svojich skutkov zpred mojich očí. Prestante robiť zlo ! Učte sa dobre činiť, hľadajte súd, dopomáhajte utlačnému k právu, súďte súd siroty, zastante sa práva vdovy ! Ktorého potlačeného kresťana dnes pozdvihnú ? Ktorého potlačeného pozdvihneš ty, ktorý sa vydávaš za kresťana, óno, ktorý o sebe s istotou vpraví, že ním si ? Komu budú dnes a tu v tejto krajine dopomáhať ku spravodlivosti ? Alebo máš pred sebou inú, "zbožnejšiu

prácu ? Ako vidíš, končím len otázkou.

Tvoj Ladislav Hejdánek

Praha, 14.4.1977

+ Ladislav Hejdánek je duchovným Bratskej cirkvi v Čechách, kresťanský filozof, signatár a tlmočník Charty 77.

SYMPOZIUM O SPOLOČNÝCH KRISTĽANSKÝCH KOREŇOCH EURÓPSKÝCH NÁRODOV

Pamätáme sa na obraz z prvej návštevy Sv.Otca v Poľsku: počas jeho kázne pred katedrálou v Inčezne na turistnú nedeľu 1979 oblieval sa nad státisícovým zhromaždením veriacich český transparent s nápisom: Nezapudni, Sv.Otče, na svoje deti v Česko-slovensku. Sv.Otec sa nezatváril "diplomaticky", že transparent revidí, ale naopak, nahlas ho prečítal a ako odpoveď na transparent zdôraznil svoju spätosť s krajinou, ktorá dala kresťanstvu osobitne poľskému, sv.Vojtecha.

V ďalšej časti kázne potom rozvinul myšlienku o spätosti európskych národov, o mieste menších národov, najmä slovenských, v európskych dejinách. Tieto národy, v minulosti na západe takmer neznáme, tiež prinesli svoj vklad do európskej kultúry a obohatili jej formy. Najdôležitejším poňmom európskych národov bolo kresťanstvo.

Kázne Jána Pavla II. v Inčezne dalo podnet na usporiadanie medzinárodného sympózia na tému "Spoločné kresťanské korene európskych národov". Sympóziu usporiadali vo Vatikáne od 2. do 7. novembra 1981 Pápežská latinská univerzita Vatikán a Katolícka univerzita Lublin. Na sympóziu sa zúčastnilo asi 200 vedcov z rôznych odborov spoločenských vied takmer zo všetkých európskych národov. Sympóziu poskytlo reprezentatívne fórum vedcov zúčastnených národov na oboznámenie medzinárodnej spoločnosti vzdelancov s niektorými aspektami kultúrnych dejín tých národov.

Časť vedcov sa nezúčastnila na sympóziu osobne, ale len poslala svoje písomné príspevky, pretože rôzne okolnosti, ponaučiac politické, povahy im nedovolili pricestovať do Ríma. Súčasne si tučie európskych národov bola aj takto na sympóziu prítomná.

Zaslané aj prednesené príspevky na sympóziu uverejnilo v minulom roku vo dvoch zväzkoch nakladateľstvo Le Monnier vo Florencii pod názvom The Common Christian Roots of the European Nations.

EURÓPSKA KULTÚRA

Vo všeobecnej rozprave sa účastníci zaoberali poňmom Európy a európskej kultúry, vytvorenej jej národmi. Európa nie je iba zemepisný pojem. Európa je kultúrou, ktorá vyrástla zo štyroch zdrojov - judaizmu, gréckej vzdelanosti, rímskeho práva a kresťanstva. Judaizmus ju poznačil prísrymi morálnymi zásadami a volaním po sociálnej spravodlivosti. Odkaz gréckej vzdelanosti spočíva v poznaní všeobecnej platnosti pravdy a schopnosti ľudí prijať pravdu. Rím nám zanechal ideu práva platného pre všetkých. Kresťanstvo toto všetko prichrálo ideálom bratstva medzi ľuďmi a vierou v jedného Boha, ktorej podstatou je láska a konečné spasenie.

Európska kultúra sa rozšírila vo svete ako žiadna iná. Azda aj pre svoju mnohotvárnosť, pre priestor, ktorý ponechávala svojim súčasťan. Zjednocoval ju zmysel pre variácie okolo spoločných

tém. Je jednotou celku Európy a jej národov, pre ktoré platí: E pluribus unum.

Kedysi - osobitne v stredoveku - kresťanstvo dávalo rámec pre celý život človeka. Časom tento rámec ustupoval svetským hodnotám až po súčasnosť. Keď na rozsiahlych priestoroch svetadielu kresťanstvo jednoducho zatlačili dekrétom. Ale práve na týchto priestoroch sme v súčasnosti svedkami obnoveného nachádzania zmyslu ľudského života v Bohu, sprostredkovanom kresťanstvom. Spoločným základom kultúrnej spolupráce európskych národov môže byť poznanie, pochádzajúce z kresťanstva, že človek, bez ohľadu na vek, pohlavie, spoločenskú triedu a národnosť, je účelitou a kladnou hodnotou.

Zemepisné korenie európska kultúra v Stredomorí. Tu sa kedysi najbohatšie rozvinula tvorivá aktivita človeka, ktorú vtedy aj teraz môžeme rozdeliť do štyroch základných sfér: veda, umenie, morálka a náboženstvo. Náboženstvo je syntézou ostatných troch sfér. Organicky naväzuje na Mojžišov zákon a do stredu ľudskej aktivity kladie Boha. Vyjadrené slovami Jánošho evanjelia: Na počiatku bolo Slovo a Slovo bolo u Boha. Skrze neho povstalo všetko a bez neho nepovstalo vôbec nič.

Kresťanstvo spoiatku len ťažko nachádzalo svoje miesto medzi židovstvom a antikou, ale nakoniec ich obe prekonalo práve svojou otvorenosťou voči opravdivým ľudským hodnotám - pravde, láske, slobode. Ako napísal sv. Justus, filozof a mučeník: Všetko čo je správne, bez ohľadu na to, kto to povedal a kedy, patrí nám kresťanom. Toto vnútorné bohatstvo kresťanstva nedokázali zahubiť ani neskoršie pohony, siahajúce na samotnú jeho zakladateľschizma medzi Východom a Západom politické rozpory medzi kresťanskými európskymi štátmi, nové myšlienkové orientácie ako renesancia, racionalizmus, racionalizmus. Toto vnútorné bohatstvo kresťanstva zostáva nádejou aj v súčasnosti, keď krízu európskej kultúry sprevádza uvoľnenie síl, schopných úplne zničiť ľudskú civilizáciu.

PRÍSPEVKY Z ČESKOSLOVENSKA

Zborník o sympóziu obsahuje príspevky dvoch autorov, žijúcich v Prahe.

Radim Palouš, člen kolektívu predstaviteľov Charty 77, píše o vzniku a vývoji európskej historiografie v mestských štátoch antického Grécka.

Jozef Zverina, teológ a historik umenia, skúma vo svojom príspevku tri prvky, spoločné kultúre aj náboženstvu: slovo, symbol a spoločenstvo. Všetky tri prvky v českých dejinách úzko spájali národnú kultúru s náboženstvom. Samotný názov Slovan vznikol ako označenie človeka schopného slova. Slovo, ktoré stálo na počiatku rozvinutejšej českej kultúry, bolo Slovo Božie. Symbol, výrazový prostriedok umenia, bol v českom kontexte tiež úzko spojený s náboženstvom v podobe románskeho, gotického a barokového štýlu. A dejiny spoločenstva národného aj cirkevného išli ruka v ruku v dobrom aj v zlom - od prijatia kresťanstva cez latinizáciu cirkvi, husitské hnutie, reformáciu a protireformáciu. Ich odrazom nech je obnova Božieho poriadku v ľudskom a ľudského v Božom.

SLOVENSKÉ PRÍSPEVKY

Slovenská veda a kultúra mali na sympóziu bohaté zastúpenie, aj keď všetko autormi, žijúcimi v zahraničí.

Jaroslav Pelikán, Američan slovenského pôvodu, profesor dejín na univerzite v Yale, prednámal o stredovekej doktríne obrazu Boha. Vo svojej východnej, byzantskej modifikácii doktrína viedla ku deologickým dišputám, či sa človek viac podobá stvo-

renému svetu alebo je viac podobný Božiemu obrazu. Západná modifikácia, jej autorom bol sv. Augustín, viac zdôrazňovala prítomnosť Najsvätejšej Trojice v obraze Boha a z nej odvodzovala princíp božského poriadku v človekovi.

Ďalší Američan slovenského pôvodu, Michael Novak, profesor na viacerých amerických univerzitách, sa zaoberá perspektívami spoločného európskeho kultúrneho hnutia za jednotu v pluralizme. Vypočítava šesť klúčových znakov európskej civilizácie, pluralizmus vo všetkých sférach - politickej, ekonomickej, kultúrnej; osoba ako nenapodobiteľný jedinečný a slobodný zdroj poznania a konania, stvorená na obraz Boha; spoločenstvo tvorivých a slobodných osôb, mnohoraké z hľadiska pôvodných zdrojov, jednotné v slobodne prijatom rozhodnutí; zákon pravdepodobnosti ovládajúci dejiny, ktorý vyplýva zo slobodnej vôle ľudí rozhodnúť sa smerom k dobru alebo ku zlu; hriech ako odveký sprievodca ľudstva. Európska skúsenosť učí, že človek je schopný slušnosti, bratstva, nadšenia, ale nie je schopný stále byť bez hriechu. Zo strachu pred spojenectvom hriechu a moci spoločnosť zaviedla systém záruk a zákonnosti; rozdelenie moci v štáte - zákonodarnej, výkonnej a súdnej a oddelenie systémov v spoločnosti - politického od ekonomickeho a morálne - kultúrneho na zabezpečenie slobodného rozvoja jednotlivca; obchodné a priemyselné schopnosti zlepšujúce materiálnu základňu spoločnosti.

Milan S. Ďurica, salezián, narodený r.1925 v Krivanoch, profesor na univerzite v Padui, sleduje vo svojom príspevku kresťanstvo v slovenských dejinách ako trvalý identifikačný znak Slovákov. Naši predchodcovia, ktorých P. Ďurica nazýva Protoslovákmi, sa usadili na priaznivom území vo vnútri karpatského oblúku, už pred ich príchodom kultúrne "zúrodnenom" rímskymi vplyvmi. Na ich území sa zorganizoval prvý slovanský štát v strednej Európe - Samova ríša /624-658/. O dve storočia neskôr na Samovu ríšu nadviazala Veľkomoravská ríša, opäť s centrom medzi riekami Moravou, Durajom a Nitrou. V politickom a kultúrnom rámci Veľkomoravskej ríše sa uskutočnila misia sv. Cyrila a Metoda. V jej čase dvadsaťročí od ich príchodu, po smrť sv. Metoda, pod vedením Bratov, Slováci preložili do slovanského jazyka celú základnú literatúru teologicko-filozofickú, správnu a súdnu. To je slovenský príspevok ku zrodu kresťanskej éry všetkých slovanských národov. Jazykoveda dokazuje, že slovenčina je priamym derivátom makrodialektu protoslovenskej reči.

Napriek nepriaznivým politickým podmienkam v nasledujúcich storočiach, Slováci dokázali udržať krok s európskymi duchovnými prúdmi, azda aj pod vplyvom ideí, ktoré do slovenskej povahy vložili sv. Cyril a Metod. Ako osobitný charakteristický znak Slovákov možno považovať presvedčenie, že veci národa sú dobre zabezpečené v knazských rukách.

Michal Lacko /1920 Krásna - 1982 Rím/, jezuita, profesor na Pápežskom - Východnom inštitúte a na Gregoriánskej univerzite v Ríme, v príspevku "Sv. Cyril a Metod - pojiivo medzi Caribradom a Rímom", rozoberá charakteristiku Svätých Bratov, uvedenú v apoštolskom liste Pia IX. z 13. februára 1927, adresovanom biskupom v Juhoslávii a Československa: "Synovia Východu, byzantskí občania gréckeho pôvodu, rímskeho poslania, ovocím svojej práce Slovania".

Ľubomír Ďurovič, nar.1925 vo Važci, vedúci Katedry slovenských jazykov na univerzite v Lunde, do r.1970 profesor ruštiny na Komenského univerzite v Bratislave sa vracia ku odkazu Pražského lingvistickeho krúžku, ktorý existoval v Prahe v 20-tych a 30-tych rokoch. Nadviazal na teóriu francúzskeho lingvistu Ferdinanda de Saussure. Združil viacerých, neskôr svetoznámych lingvistov medzi nimi ruských emigrantov Nikolaja Trubeckého a Romana Jakobsona, českého lingvistu Viléma Mathesia, Jana Mukarovského a ďalších.

František Škoda, 1920, kňaz, profesor na pápežskej univerzite v Ríme. František Škoda je členom vatikánskeho Sekretariátu pre neveriacich a to mu dáva osobitnú kvalifikáciu pre príspevok o dialogu medzi kresťanmi a marxistami vo východnej Európe.

Sekretariát pre neveriacich vydal v r. 1968 dokument "Dialóg neveriacich s neveriacimi". Zo sovietskej strany zaujal k tomu stanovisko L.M.Mitrochin v časopise Voprosy filozofii 8.7/1971. Sovietski vidia dialóg len ako dôsledok zlých životných podmienok prítomných na Západe a sami sa na ňom nezúčastnia, pretože vidia v dialogu nástroj ideologickej polemiky.

Sovietske stanovisko k dialógu s kresťanmi sa zjavne zostrilo po československých udalostiach z r. 1968. Dialóg číť užitoč len na spoluprácu kresťanov s komunistami na základe programu, vypracovaného komunistami. Dialóg s komunistami je ťažký - okrem neochoty komunistov - samotnými filozofickými východiskami. Komunisti chápu filozofiu ako triednu vedu, produkt ekonomického vývoja, ktorý má slúžiť potrebám strany. Kresťania chápu filozofiu ako univerzálny nástroj poznania pravdy, nezávislé od triednej a štátnej príslušnosti.

Imrich Kružliak, 1914 v Detve, literárny a kultúrny publicista, podpredseda Svetového kongresu Slovákov, píše o kulte sv.Cyrila a Metoda v slovenskej literatúre a umení. Kult solúnskych bratov stál pri zrode slovenskej národnej ideológie a dodnes je žiariacim silným duchovným inšpiráciou. Život Konštantínov a Život Metodov patria medzi prvé vlastné literárne diela, napísané na Veľkej Morave koncom 9. storočia. S ich menami sa stretávame znovu v 17. storočí v prvých latinsky písaných dielach autorov, hlásiacich sa ku Slovákom. Najväčší súbor obrazov, inšpirovaný oboma Apoštólmi, je v slovenskom kostole v Lakewood, USA. Ich autorom je Jozef Cincák.

Michal Ruznák, 1921, prvý biskup slovenskej gréckokatolíckej diecézy sv.Cyrila a Metoda v Kanade podáva úvod do byzantínskej /gréckokatolíckej/ spirituality.

Kresťanstvo sa rozšírilo z Jeruzalema do sveta dvoma hlavnými kanálmi: prostredníctvom rímskej a byzantínskej kultúry. Rozdiel medzi západným /rímskym/ a východným /byzantínskym/ kresťanstvom nie je ani tak v teológii a dogmatike, ako skôr vo vzťahu náboženstva ku praktickému životu. V byzantínskej perspektíve je náboženstvo skôr spôsobom než filozofiou života a to napriek tomu, že pri jeho zrode stál intelektuál sv.Pavol. Poňúka kresťanstvo, ale ponecháva voľnosť miestnym cirkvám používať vlastnú reč, národné zvyky, piesne a melódie. Tak preniklo byzantínske kresťanstvo do celého života a myslenia národov.

Štefan Vagovič, 1927 v Kátlovciach, profesor na fideiologickom inštitúte v Tuscany, v príspevku "Humanizmus marxistu Milana Machovca" sa zaoberá prácami tohoto českého mysliteľa.

Jozef Vavrovič, bývalý profesor na Teologickej škole v Ottawe, oboznamuje s málo známou stránkou životného diela Jána Palárika. Predstavuje ho ako priekopníka ekumenizmu na Slovensku najmä počas redigovania časopisu "Cyril a Metod" od marca 1850 do júna 1851. V seriáli článkov "Myšlienky o spojení se všech křesťanských výžňání" sa zaoberá podmienkami a metódami spojenia rozdelených kresťanov. Jeho publicistika našla priaznivú odozvu aj na evanjelickej strane. Na katolíckej strane prispela ku vytvoreniu atmosféry, v ktorej sa v októbri 1851 v Bratislave katolíci a evanjelici dohodli na prijatí štúrovej slovenčiny ako základu spisovného jazyka.

Jozef M.Kirschbaum, 1913, bývalý diplomat Slovenskej republiky profesor na Univerzite v Montreale, informuje vo svojom príspevku o vývoji štátnych a súdnych orgánov na území Slovenska od čias Veľkej Moravy až do r. 1945.

Jeho syn, Stanislav J. Kirschbaum, 1942, profesor politických vied na Glendon College v Toronte píše na tému Kresťania v politike.

Politická angažovanosť sa niekedy stáva životnou nutnosťou a ani kresťania nemajú právo sa jej vyhnúť, tým viac, ak majú tak podozrenie o svojej viere. Symbióza Cirkvi s politikou začala v stredoveku, po zániku Rímskej ríše. Barbarskí dobyvatelia Ríma rozvrátili civilnú správu, preto jej úlohy musela prevziať na seba Cirkev, jediná kompaktná inštitúcia tej doby. Politickú angažovanosť kresťanov odporúčajú encykliky *Humani generis* a *Quadragesimo anno*. Kresťania v politike sa majú snažiť zlepšovať životné podmienky, presadzovať všeobecné dobro pre všetkých tak, aby každý konkrétny človek mohol dosiahnuť mieru nezávislosti hodnú civilizovaného života, zabezpečenú ekonomicky prácou a vlastníctvom, politickými právami a kultiváciou zmysla. Všeobecné dobro na zemi je však orientované ďalej, tak ako zmysel ľudského života presahuje pozemskú ľudskú existenciu. Prirodzené právo, ktoré v sebe zahŕňa transcendentnú dimenziu života, je preto spoľahlivým vodítkom aj v politike.

Zborník obsahuje množstvo ďalších príspevkov, podávajúcich obraz o duchovnej tvorbe mnohých európskych národov. Dúfajme, že skôr alebo neskôr, rôznymi cestami, sa sprístupní širšiemu okruhu našich čitateľov. Pretože poskytuje skvelú možnosť porovnávať sa s inými a tak sa od nich učiť.

KATOLÍCKA CIRKEV V BULHARSKU

V Bulharsku žije 50 000 katolíkov latinského obradu a 10 000 katolíkov byzantského obradu. Je to nepatrná menšina oproti pravoslávnej cirkvi, ktorá má v tejto krajine 6 mil. veriacich.

Pomer štátu k cirkvám je daný Zákonom o vierovyznaniach z r. 1949 a ústavou z r. 1971. Cirkvi sú oddelené od štátu a veriacim je zaručená sloboda svedomia a sloboda viery. Súčasne však platia dodatky a ďalšie články spomínaných dokumentov. V čl. 20 zákona z r. 1949 stojí ohľadom výchovy a vzdelania nasledovné: "Výchova a organizácie detí a mládeže sa prevádza pod dohľadom štátu, s vylúčením vplyvu cirkví a ich duchovných".

Článok 38,3 ústavy dáva rodičom za povinnosť "starieť sa o svoje deti a ich výchovu chápať v komunistickom duchu.

Článok 39 dáva celej spoločnosti za povinnosť vychovávať mládež v komunistickom duchu.

Čl. 45,3 hovorí: "Vynúšťovanie sa prevádza podľa učenia marxizmu-leninizmu".

V Bulharsku podliehajú všetky náboženské spoločnosti ministerstvu zahraničia.

Po vojne, keď prišlo k moci nové zriadenie, nastalo kruté prenasledovanie katolíkov. Biskup Bossilkov bol v r. 1952 ako "vatikánsky špión" odsúdený na smrť a popravený. Jeho popravu však štátne orgány zamlčali. Ešte dlho po jeho smrti si ani vo Vatikáne nevedelo, či tento biskup žije, alebo je mŕtv.

V tomto čase bol vo väzení takmer celý katolícky klerus.

Zaujímavé je ale, že štátne orgány vtedy a ani nikdy potom, nemali katolíkov byzantského obradu k "znozdnoteniu" a ortodoxii ako tomu bolo v iných krajinách východného bloku.

Dnes vyzerá situácia katolíckej cirkvi takto: Katolícka cirkev nemá žiadne zariadenie. Tieto boli alebo zavreté - ako školy, nemocnice alebo rehoľné domy, alebo poštátné - ako škôlky, sirotince a nemocničné zariadenia. Pre 50 000 katolíkov latinského obradu a 10 000 katolíkov byzantského obradu je k dispozícii 20 prestárlych kňazov. Títo kňazi žijú v sakristiách kostolov. Po smrti niektorého kňaza v kostole, tento kostol preberá štát.

Samozrejme že nevychádzajú žiadne katolícke noviny a časopisy. Od konca 2.svetovej vojny nebol postavený ani jeden kostol. Cirkevná organizácia zahŕňa 3 diecézy. 2 diecézy sú pre latinský obred a v Sofii je apoštolský exarchát pre byzantský obred. V súčasnosti na čele každej diecézy stojí biskup.

Bulharsko chce pred svetom vystupovať ako lojálna krajina. V r.1975 navštívil vo Vatikáne pápeža Pavla VI nový tajomník strany T. Živkov.

V r.1978 navštívil pápeža Jána Pavla II minister zahraničných vecí P. Wladenov. Po každej z týchto návštev došlo z bulharskej strany k niektorým aktom dobrej vôle.

Takto boli napr. obsadené všetky biskupské stolce. V podstate sa však nikdy nič nezmenilo. Katolícka cirkev v Bulharsku je odsúdená na vymretie.

Celkovo vo vzťahu štátu k náboženstvu možno v Bulharsku pozorovať túto črtu.

Bulharské dejiny tak, ako dejiny takmer všetkých národov v Európe nemožno oddeliť od podstatného vplyvu kresťanstva.

Štát si je navyše vedomí hlbokého zmyslu bulharského ľudu pre tradíciu. Nemôže preto a ani nechce vymazať všetky náboženské znaky zo života. Prenáša ich celé do kultúrnej roviny, povzbavujú ich postupne ich náboženského obsahu. Tak napr. jedna z najväčších štátnych významností je Raď Cyrila a Metoda. Obidve tieto postavy sú veľmi ctené sarotnou štátnou mocou. Sv.Cyril a Metod sú však úplne pozbavený svojho náboženského rozmeru. Tak je to tiež so starým výtvarným umením, hudbou a pod.

Pri spomínanej návšteve ministra zahraničných vecí u Jána Pavla II. Sv.Otec medzi iným povedal: Katolícka Cirkev v Bulharsku nežiada žiadne privilégia. Ale potrebuje ako všade, životný priester, aby mohla spĺňať svoje náboženské poslanie a aby odovedať svojmu bytiu a jej vlastnými prostriedkami mohla spolupracovať na celkovom a pokojnom rozvoji človeka a všetkých ľudí... Takto možno sformulovať požiadavky bulharských katolíkov. A aké sú ich perspektívy? Oficiálni bulharskí sociológovia píše v jednej štúdií takto: Keď aj veľmi málo rozšírený, predsa predstavuje katolicizmus jednotu, ktorú bude možné ťažko rozbiť v rokoch socialistického rozvoja."

Keď sú toto predpovede ateistov, o to viac by mali byť plné dôvery a nádeje predovšetkým bulharských katolíkov, napriek tomu, že prežívajú z ľudského hľadiska - takmer beznádejný zápas.

KARDINÁLI SLOVENSKEHO PŮVODU

IV.

/Spracované podľa + otca Michala Lacka, SJ/

1. Alexander Rudray
2. Juraj Havlík
3. Ján Scitovský

JÁN ČERNOCH

Narodil sa v Skalici r.1852. Roku 1908 bol menovaný biskupom Čanádkym, r.1911 arcibiskupom Kaločským a r.1912 arcibiskupom Ostrihomským a Prímasom Uhorska. Za kardinála bol zvolený r.1914. Ako mladý kňaz blánil sa ešte uvedomelá k svojmu slovenskému rodu, ba bol zvolený aj do budapeštianskeho parlamentu za Slovenskú ľudovú stranu. Ale ako začal postupovať v cirkevnej kariére, tak sa aj odvrátil od Slovákov, a vplával celkom do vied maďarských. Zomrel roku 1927.

Je známe, že po prevrate r.1918 listovne sa obrátil na

Andreja Hlinku, aby tento použil svoju autoritu u slovenského národa a zasadil sa, aby Slovensko ostalo vo zväzku Maďarska. Vtedy mu Andrej Hlinka odpovedal, že úloha Kardinála je starať sa o veci náboženské a nie o politické. Na politickom poli nemá ri-
jakého práva rozkazovať a Hlinka nemá nijakú povinnosť ho po-
slúchať. Nakoniec Hlinka dodal významné slová: "Naše tisícročné
manželstvo s Maďarmi sa nevydarilo. Musíme sa rozísť".

Toto bol posledný doteraz slovenský kardinál, ktorý však
svoju hodnosť a postavenie použil na škodu slovenského národa,
z ktorého pochádzal.

Niektoré jeho výroky podáva Karol Medvecký v diele :Cirkevné po-
mery katolíckych Slovákov v niekdajšom Uhorsku. Ružomberok 1920.

Týmto končí seriál štyroch malých článkov o "kardináloch
slovenského pôvodu". Ako sme v úvode zdôraznili "slovenský pô-
vod" uvedených kardinálov bol myslený v inom chápaní ako je jeho
súčasná ponatie. A tak nám ostáva otázka: Kto bude mať tú česť
a zodpovednosť byť prvým slovenským kardinálom sv.Cirkvi ?

MILOSRDNÉ SESTRY SV.VINCENTA - S A T M Á R K Y

Je to nová vetva vo sv.Cirkvi v duchu sv.Vincenta. Vznikli
o dvesto rokov neskoršie ako Dcéry kresťanskej lásky v Paríži,
ktoré založil sv.Vincent za prvej pomocníčky sv.Luizy de Marillac.

Ich kolískou je mesto SATU / MARE v Rumunsku. /Vtedy Rakúsko-
Uhorsko./ Zakladateľom je satmársky biskup svätého života J á n
H á m. Narodil sa 5. januára 1781 v dedinke Gyöngyössi. Tu vy-
chodil základnú školu. Gymnaziálne štúdiá absolvoval na Sloven-
sku v Rožnave. Bohoslovecké štúdiá v Jágru. Seminárni predstavení
si ho dobre zapamätali nielen ako vynikajúceho bohoslovca v štú-
diách, ale i v sebakýčkách - v čnostiach. Po polroku kaplanovania
ho volajú späť za špirituála a profesora. Neskôr vedie seminár
ako rektor celých 10 rokov. Vynikajúceho knaza a teologa si po-
všimli všetci - cirkevní i štátni predstavení. Keď zomrel satmár-
sky biskup, Ján bol zvolený za biskupa na najväčšie prekvapenie
seba samého. Biskupské sídlo bolo v meste SATU-MARE.

Zverenú diecézu začal dvíhať po každej stránke: pastorač-
nej, kultúrnej i sociálnej. Mesto Satmár začalo byť svedkom di-
vov svätca. Nik nevedel ako zmizli z ulíc odrazu všetci žobráci,
čo bolo samozrejmosťou na tú dobu. Biskup im postavil útulný do-
mov. Chorí dostali nemocnicu a vynikajúcich ošetrovateľov v milo-
srdných bratoch. Dievky dostávajú školy rôznych stupňov. Biskup
J á n konštatoval, že na pozdvihnutie dievčenskej mládeže potre-
buje ešte rehoľné sestry. Do Viedne poslať preto na štúdium diev-
čatá, v ktorých poznal aj charizmu pre rehoľné zasvätenie. So
štúdiom dostávajú preto vo Viedni aj rehoľnú formáciu od sestier,
ktoré žili podľa pravidiel sv.Vincenta. Kým sa tieto pripravujú,
on im chystá domov i pracovisko. Stavá kláštor, školu i internát
pre dievčatá a smozrejme, nechýba ani ich vlastný kostol. Je to
priveľa na jedného človeka, ale svätí su už raz takí ! Nepozná
hranice pre slávu Božiu ...

Dňa 29. augusta 1842 biskup s obyvateľmi víta si prvé sestry
vo svojej diecéze. Otvára materský dom, otvára novú Spoločnosť,
ktorá sa menuje podľa neho. Nechávajú ju pomenovať podľa svätca lás-
ky - sv. Vincenta z Pauly. Za patronku novej Spoločnosti dáva Ne-
poškvrnenú, ktorej veroval v kostole nádherný hlavný oltár a hneď
vedľa neho oltár svätcovi lásky - sv.Vincencovi. Tak si to replá-
novala jeho skromnosť a pokora.

Mladučkej Spoločnosti odporúča chrániť tri perly : poníženosť, jednoduchosť a lásku, ale hlavne žiť naplno *E v a n j e l i u m* ! Toto majú realizovať v skutkoch kresťanskej lásky.

SLÁVA BOŽIA - je prvým cieľom a osobitným sú skutky lásky. Spočiatku Ján Hám plánoval udržiavať si tieto sestry len pre potreby diecézy. Božia Prozreteľnosť plánovala viac. Bäte za jeho života sa dostávajú na Slovensko. V roku 1857 preberajú detskú nemocnicu v Bratislave. V roku 1885 už zavítajú do Ružomberka, ďalej na Oravu do Tvrdošína i do Levíc. Pán sám začal rozsievanie.

Po prvej svetovej vojne účinkujú už v 102 domoch, z toho v 18. na Slovensku, v 29 v Amerike medzi slovenskými vysťahovalcami. Ako misionárky odchádzajú aj do Číny,

Prvá slovenská provincia bola utvorená v roku 1929 v Rožňave. Od roku 1939 bolo sídlo slovenskej provincie v Ružomberku. Učinkovali tu ako katechétky a učiteľky v Materskej škole, ľudovej škole a meštianskej. Okrem toho viedli veľký detský sirotinec a Domov dôchodcov. Tu bol aj noviciát.

V roku 1950 boli zlikvidované v celostátnom sústreďení všetkých rehoľných sestier v ČSSR, ktoré účinkovali mimo nemocníc. Z týchto pracovísk likvidovali postupne. /Komárno, Brezno, Ban.Štiavica/.

V rámci sústreďenia sa dostali do Čiech, kde účinkujú v troch domoch - Domovy dôchodcov. Na Slovensku do roku 1982 účinkovali ešte v ÚSS pre mládež a to v Pohorelskej Maši a v Kirtci. Okrem toho sa nachádzajú v CHD - Slovenská Lupča, Vrúcka a vo vlastnom DD v Ružomberku, kde je znova stredisko provincie.

Počas doby sústreďenia pracovali v továrňach a na majeri vo Voderadoch.

Pobádané Kristovou láskou žijú a pracujú ticho v intenciách svojho zakladateľa Jána Háma, ktorého proces svätorečenia podnikli jeho nástupcovia ba biskupskom stolci v Satu-Mare.

AKTUALITY

- 27. marca t.r. na Kvetnú nedeľu - sa začala celoštátna akcia bezpečnosti proti františkánskemu rádu. Asi na 15-tich miestach v republike súčasne previedli domové prehliadky. Na Slovensku zabrali do vyšetrovacej väzby 8 osôb, približne rovnaký počet v Čechách a na Morave, zaistili väčšie množstvo náboženskej literatúry. Zaistené osoby obvinili z marenia dozoru nad cirkvami. Bezpečnosť a tí, ktorí jej dávali príkazy - chceli takto podviazať náboženskú aktivitu františkánskeho rádu.

Zásah bezpečnosti vyvolal protesty doma aj v zahraničí. Protestovali samotní františkáni, protestný list prezidentovi republiky Dr. Husákovi podpísalo 87 osôb, asi 3 000 osôb sa prihlásilo ku listu, adresovanému kardinálovi Tomáškovi vo veci františkánov. Z informovaných kruhov prišli správy, že o zásahu sa hovorilo aj na madridskej konferencii.

Akcie bezpečnosti dramatickým spôsobom podčiarkla nezákonnosť týchto zásahov, pretože rády u nás neboli zrušené žiadnym zákonom a práve znemožňovanie ich činnosti sa prialo zákonu.

Ako sa ukazuje, protesty neboli zbytočné. Do konca júla boli všetky zaistené osoby prepustené na slobodu a trestné stíhanie proti nim nepokračuje, aj keď zväčša nebolo formálne zastavené.

Nasledovníkom a nasledovníčkam sv. Františka vyprosujeme veľa Božieho požehnania pre ich ďalšiu činnosť.

- Koncom augusta t.r. vyvolal pozornosť list adresovaný Ing. Jonkú, vedúcemu Úradu pre veci cirkevné pri federálnej vláde. Autorstvo listu sa pripisovalo kardinálovi Tomáškovi. Okolo listu sa objavili v tlači a v rozhlase protichodné správy. Tieto správy prinieslo

na pravú mieru prehlásenie Dr. Jozefa Zvěřinu. Z jeho prehlásenia vyberáme :

28.6.1983 som poslal list Ing. Janků, vedúcemu ÚVC ako repliku na jeho prejav a prejav K Vránu a p. Cinoldra v televízii 15.6.1983. Čo povedali, nepopieram, doplňujem však fakty ktoré je treba riešiť v záujme veriacich občanov i v záujme vzťahu medzi Cirkvou a štátom. Pokúsil som sa z ich reči vybrať prvky, ktoré by viedli ku kladnému riešeniu.

Kópiu listu som poslal Kancelárii Federálneho zhromaždenia ČSSR a kard. Františkovi Tomáškovi. Nikomu inému som opis nedal, nikde neposielal tým menej do cudziny a pod menom p. kardinála !

Koncom augusta som sa medzi ľuďmi dopočul, že p. kardinál napísal nejaký statočný list Ing. Janků. Neskôr som počul od našich poslucháčov verejných komunikačných prostriedkov niektoré myšlienky, ktoré boli v mojom liste. 27.8 som počul dementi ČTK. Pretože som bol z toho v rozpakoch, išiel som ihneď k p. kardinálovi. V pondelok 29.8. mi p. kardinál v prítomnosti kanoníka J. Lebedu s úsmevom povedal, že mu skutočne pripisujú list, ktorý som poslal ja. On že Ing. Janků autorstvo odmieta, ale za obsahom stojí a podaním ruky mi za list poďakoval. Dvakrát povedal: "Každý knaz, ktorý má svedomie, by ho musel podpísať".

- Dňa 18.8.1983 sa konal pred Okresným súdom v Banskej Bystrici súd nad obžalovaným Štefanom Podolínskym, kňazom bez štátneho súhlasu. Štefan Podolínsky bol obvinený z porušenia zákona podľa § 178 - marenie dozoru nad cirkvami. Do väzby bol vzatý 27.5.1983, po tom, čo mu hliadka VB zadržala vozidlo a vykonala prehliadku vozidla pri ktorej našla tlač s náboženskou tematikou, filmové materiály, magnetofón, kalich, hostie a stôlu. Štefan Podolínsky už bol raz väznený pre porušenie toho istého zákona.

V deň súdu sa pred miestnosťou č. 28 o 8 45 ráno zhromažďilo asi 50 osôb. Za nejaký čas zbadali prítomní ľudia, že obžalovaného vedú príslušníci VB po väzenskom dvore. Do súdnej miestnosti však neprišli. Za ďalšiu chvíľu vyšiel predseda senátu na chodbu a oznámil, že súd sa odrokuje o 2 hod. Prítomní ľudia sa nato začali modliť ruženec.

Po nejakom čase prišli 5-ti príslušníci VB legitimovali niektorých ľudí a krikom žiadali prítomných aby sa rozišli. Prítomní sa rozišli ale po chvíli sa znovu vrátili.

Nato vyšiel znovu predseda senátu a oznámil, že súd sa odkladá na neurčito. Ešte v ten deň prepustili Štefana Podolínskeho na slobodu, s tým, že termín súdu mu bude písomne oznámený a že súd sa bude konať bez verejnosti.

- 12. septembra 1683 pri Viedni porazili Turkov spojené kresťanské vojská pod vedením poľského kráľa Jána Sobieskeho. Táto slávna bitka znamenala počiatok konca tureckého pľienenia na Slovensku. Bola mocným impulzom pre kresťanskú Európu. Vytvorila sa veľká protiturecká koalícia "Svätá liga", ku ktorej sa neskôr pridalo aj Rusko... Zaujímavá epizóda kresťanskej solidarity v dejinách nášho starého kontinentu.

- Je dobrým kresťanským zvykom požehnať svoju prácu aj verejným prežehnaním sa "v Mene Otca i Syna i Duchu sv." Videli sme to u umelcov, športovcov, ale aj v bežnej činnosti robotníka a roľníka pred začatím svojho výkonu, resp. bežnej práce.

V našej súčasnosti, keď je náboženstvo v skutočnosti potlačované, keď priznanie sa ku svojmu náboženskému presvedčeniu " odsúva" človeka na okraj spoločnosti, je aj vyššie uvedený prejav zriedkavý, ba u popredných umelcov, športovcov takmer neviditeľný. Doslova jedinou výnimkou u nás je známy a vynikajúci český ľahký atlét Remigius Machura, ktorý preteká vo vrhu guľou a pred každým športovým výkonom si nebojácne posilní svoje fyzické predpoklady jasným znamením kríža. To sme mohli naposledy vidieť v televízii pri sledovaní Majstrovstiev sveta v ľahkej atletike v Helsinkách.

Možno by stálo za úvahu, aby sme sa všetci zamysleli nad sebou, či aj my by sme nemali takto verejne prejaviť svoje zmýšľanie pri určitých príležitostiach a takto sa posilňovať znamením sv.Kríža.

N a S

"Sedembolestná Panna Mária, patrónka Slovenska, oroduj za nás !"